

Κείμενο 1

Παράγοντες που επηρεάζουν την νεανική συμπεριφορά

Το κείμενο έχει αντληθεί από μεταπτυχιακή εργασία που εκπονήθηκε το 2013 με τίτλο: «Νεανική παραβατικότητα στον Νομό Ηρακλείου Κρήτης. Μελέτη περίπτωσης», Ελευθέριος Κωστένης, Φλώρινα, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγικό τμήμα Νηπιαγωγών.

Οι νέοι που μεγαλώνουν σε ασταθές οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον θεωρείται ότι παρουσιάζουν αυξημένες πιθανότητες επικινδυνότητας ανάπτυξης αποκλίνουσας συμπεριφοράς, αφού εκτίθενται σε αρνητικές επιρροές. Ανάλογα με το είδος και τον βαθμό ισχύος αυτών των επιρροών, τα ασταθή περιβάλλοντα μπορεί να ευνοήσουν την ανάπτυξη αντικοινωνικής συμπεριφοράς στα παιδιά, γεγονός που συχνά οδηγεί σε ποινική και αποκλίνουσα συμπεριφορά στη μετέπειτα ζωή τους. Η νεανική παραβατική συμπεριφορά επηρεάζεται από μια σειρά ποικίλων παραγόντων μεταξύ των οποίων είναι η οικογένεια, η κοινωνικοοικονομική τάξη και οι εκπαιδευτικές εμπειρίες.

Το οικογενειακό περιβάλλον διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο στην ψυχοσωματική ανάπτυξη των ανηλίκων. Η οικογένεια μεταλαμπαδεύει στους νέους κανόνες, αξίες και πρότυπα συμπεριφοράς, τα οποία αποτελούν καταλυτικούς παράγοντες για τη δημιουργία της εσωτερικής δομής της προσωπικότητας, καθώς και για τις μετέπειτα πεποιθήσεις και τα πρότυπα που ενστερνίζονται οι νέοι. Μέσα από την οικογενειακή μονάδα τα παιδιά μαθαίνουν το μεγαλύτερο μέρος των κανόνων που σχετίζονται με την αλληλεπίδρασή τους με τα υπόλοιπα μέλη του κοινωνικού συνόλου, αναπτύσσοντας διαπροσωπικές και λειτουργικές σχέσεις. Οι οικογένειες οι οποίες χαρακτηρίζονται από εσωτερική ισορροπία και συμβιώνουν σε ένα υγιές και αρμονικό περιβάλλον καθοδηγούν τα μέλη τους σχετικά με το πώς να αλληλεπιδρούν με τους γύρω τους σύμφωνα με λειτουργικά πρότυπα συμπεριφοράς. Αντίθετα, ένα αντικοινωνικό και νοσηρό οικογενειακό περιβάλλον διαπαιδαγωγεί τα μέλη του σύμφωνα με δυσλειτουργικούς κανόνες συμπεριφοράς. Έτσι, συμπεραίνουμε πως η οικογένεια δημιουργεί τις προδιαγραφές για την ανάπτυξη συμπεριφοράς σύμφωνης ή μη με τους κανόνες του κοινωνικού συνόλου.

Στο παρελθόν υπήρχε η παραδοχή ότι τα παιδιά που προέρχονταν από φτωχικό και εργατικής τάξης υπόβαθρο κατατάσσονταν σε μια «τάξη υψηλού κινδύνου» και ότι είναι πολύ πιθανό να αναπτύξουν παραβατική συμπεριφορά. Η αντίληψη αυτή συνεχίστηκε μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του 1960 όπου οι ειδικοί ερευνητές υποστήριζαν ότι το ταξικό υπόβαθρο ήταν μια σημαντική επεξηγηματική μεταβλητή για την παραβατική τάση. Το τεκμήριο αυτό έκτοτε έχει αμφισβητηθεί έντονα, διότι τα στατιστικά στοιχεία άρχισαν να δείχνουν κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1960 ότι η εγκληματικότητα αποτελεί επίσης συχνό φαινόμενο μεταξύ των νέων της μεσαίας τάξης.

Κείμενο 2

[Ο κυρ – Γιώργος]

Το λογοτεχνικό έργο με τίτλο «Το πρώτο βήμα» ανήκει στον πεζογράφο Γιάννη Λεγκάκη και δημοσιεύτηκε στο Περιοδικό «Διαγώνιος», τεύχος 14, Μάιος-Αύγουστος 1976, σελ. 165-179, (Προσαρμογή στις ανάγκες της εξέτασης).

Στη γειτονιά μου, τρεις πόρτες πιο κάτω, έμενε μια γιαγιά, η θεια-Κατερίνη, γνωστή σ' όλο το χωριό για την καλοσύνη της και τα γιατροσόφια της. Εμένα, μ' αγαπούσε ιδιαίτερα, γιατί της έκανα όλα τα θελήματα. Μ' έστελνε στην αγορά, στη βρύση, στην εκκλησιά, να πάω καμιά λειτουργιά, κι όχι μόνο έτρεχα πάντα πρόθυμα, αλλά καθόμουν ώρες ολόκληρες μαζί της ακούγοντάς την να μου διηγείται τις περιπέτειες της ζωής της, που σε μένα φαίνονταν φανταστικές σαν παραμύθια. Αρχίζε απ' την παιδική της ηλικία [...] κι ύστερα πάλι θυμόταν με παράπονο τον άτυχο άντρα της, που τον έχασε πρόωρα, μένοντας χήρα με τέσσερα ορφανά, και κατέληγε στα παιδιά της, με τόσους κόπους και θυσίες τ' ανάστησε, για να γίνουν σήμερα όλοι τους νοικοκυραίοι. Ο μεγάλος της καημός όμως ήταν ο δεύτερος γιος της, ο κυρ-Γιώργος, που έμεινε ανύπαντρος, γεροντοπαλικάρο. Ο κυρ-Γιώργος είχε πατζατζήδικο¹ στη Θεσσαλονίκη κι έβγαζε λεφτά με ουρά. Όσο όμως κι αν τον παρακαλούσε η γρια μάνα του, όσο κι αν τον πίεζαν οι συγγενείς του, δεν έλεγε να παντρευτεί. Σ' αυτόν κοντά ήθελε να με στείλει η θεια-Κατερίνη, για να μη παιδεύομαι στα χωράφια. [...] Τον κυρ-Γιώργο τον γνώριζα από μικρός. Έρχονταν ταχτικά στο χωριό, κυρίως το χειμώνα, κι έβγαινε για κυνήγι. Ήταν δεινός κυνηγός. Ποτέ δεν γύριζε μ' άδεια χέρια. Ήταν ψηλός και γεμάτος, με επιβλητικό παράστημα και αρχοντική περπατησιά. Είχε μεγάλο πρόσωπο, λίγο παχουλό και καλοσυνάτο. Ομορφάντρας. Τα πλούσια μαλλιά του, χτενισμένα πίσω ολόισια μ' ένα ελαφρό γκρι στους κροτάφους, του έδιναν ύφος μεγαλοεπιχειρηματία. Γενικά ήταν άνθρωπος που ενέπνεε συμπάθεια κι εμπιστοσύνη.

¹ εστιατόριο που σερβίρει ένα είδος σούπας, πιάτου που παρασκευάζεται από διαφόρων ειδών κρέατα (στομάχι, πόδια του ζώου) πολύ θρεπτική.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Πώς το οικογενειακό περιβάλλον, σύμφωνα με το Κείμενο 1, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του εφήβου και κατ' επέκταση στην εκδήλωση ή μη παραβατικής συμπεριφοράς; (50 - 60 λέξεις)

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η 3^η παράγραφος του Κειμένου 1 οργανώνεται δομικά με την τεχνική της σύγκρισης – αντίθεσης. Ποια είναι τα σκέλη της (μονάδες 4) και τι θέλει να πετύχει με αυτήν ο συγγραφέας (μονάδες 6);

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

α. Η νεανική παραβατική συμπεριφορά επηρεάζεται από μια σειρά ποικίλων παραγόντων... (1^η παράγραφος)

β. Αντίθετα, ένα αντικοινωνικό και νοσηρό οικογενειακό περιβάλλον διαπαιδαγωγεί τα μέλη του σύμφωνα με δυσλειτουργικούς κανόνες συμπεριφοράς. (2^η παράγραφος)

γ. Το τεκμήριο αυτό έκτοτε έχει αμφισβητηθεί έντονα... (3^η παράγραφος)

Ποιο είναι το είδος της σύνταξης (ενεργητική ή παθητική) που χρησιμοποιείται στα παραπάνω χωρία του Κειμένου 1 (μονάδες 6);

Να μετατρέψεις τη σύνταξη στην αντίθετη από αυτήν που σε κάθε χωρίο αναγνώρισες (μονάδες 3)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 30)

Τα αίτια της νεανικής παραβατικότητας εντοπίζονται, σύμφωνα με το κείμενο, σε διάφορους παράγοντες. Να αναφέρετε αυτούς τους παράγοντες λαμβάνοντας υπόψη σας τις πληροφορίες του κειμένου και να προτείνετε τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου εκ μέρους του οικογενειακού και σχολικού περιβάλλοντος σε ένα άρθρο για το διαδικτυακό περιοδικό του σχολείου σας (350-400 λέξεις).

Μονάδες 30

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

A. Να εντοπίσετε τον κυρίαρχο ρηματικό χρόνο του αποσπάσματος και να αναφέρετε για ποιον λόγο επιλέγεται. (μονάδες 10)

B. Να εντοπίσετε ένα χωρίο στο οποίο αξιοποιείται η περιγραφή και να αναφέρετε ποιον σκοπό εξυπηρετεί. (μονάδες 10)

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Πώς ερμηνεύεις την αντίδραση της μητέρας στην άρνηση του γιου της να παντρευτεί με βάση τα στερεότυπα της εποχής εκείνης για τον άνδρα και τον θεσμό του γάμου; (μονάδες 5). Συμφωνείς ή διαφωνείς μαζί της, λαμβάνοντας υπόψη και τα σημερινά δεδομένα; (μονάδες 10). Η απάντησή σου να τεκμηριώνεται με αναφορές στο Κείμενο 2 και να εκτείνεται σε 120-150 λέξεις.

Μονάδες 15

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σύμφωνα με το Κείμενο 1, όταν η κατάσταση στην οικογένεια είναι ασταθής, είναι πιθανότερο τα παιδιά να αναπτύξουν παραβατική συμπεριφορά. Η οικογένεια έχει καταλυτικό ρόλο στη διαμόρφωση του νεανικού ήθους με τις αξίες και τα πρότυπα συμπεριφοράς που προσφέρει και επηρεάζουν την κοινωνική αλληλεπίδραση του νέου. Όταν στην οικογένεια δεν υπάρχει ισορροπία και υγιές περιβάλλον, τότε γίνεται προβληματική η κοινωνική συμπεριφορά του νέου.

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η σύγκριση - αντίθεση στην 3η παράγραφο του Κειμένου 1 έχει ως σκέλη:

α. Η αντίληψη που ίσχυε στο παρελθόν, ως τις αρχές της δεκαετίας του 60, ότι τα παιδιά που προέρχονταν από φτωχικό και εργατική τάξης υπόβαθρο κατατάσσονταν σε μια «τάξη υψηλού κινδύνου»

β. Η αμφισβήτηση αυτής της αντίληψης από τη δεκαετία του 60 και έπειτα, καθώς οι ειδικοί πλέον τάσσονται με την άποψη ότι η εγκληματικότητα αποτελεί, επίσης, συχνό φαινόμενο μεταξύ των νέων της μεσαίας τάξης.

Με τη σύγκριση - αντίθεση, η οποία έχει ως βάση της τα αποτελέσματα σχετικών ερευνών, ο συγγραφέας επιδιώκει να αποδείξει ότι δεν είναι η κοινωνική θέση του ατόμου κύρια αιτία για την εκδήλωση της νεανικής παραβατικότητας, αλλά το οικογενειακό περιβάλλον, όπως ανέπτυξε στην προηγούμενη παράγραφο.

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Αναγνώριση είδους σύνταξης:

α. Παθητική σύνταξη.

β. Ενεργητική σύνταξη

γ. Παθητική σύνταξη

Μετατροπή:

α. Μια σειρά ποικίλων παραγόντων επηρεάζουν τη νεανική παραβατική συμπεριφορά.

β. Αντίθετα, από ένα αντικοινωνικό και νοσηρό οικογενειακό περιβάλλον διαπαιδαγωγούνται τα μέλη του σύμφωνα με δυσλειτουργικούς κανόνες συμπεριφοράς.

γ. (Οι ειδικοί) έχουν αμφισβητήσει έντονα έκτοτε αυτό το τεκμήριο.

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

ΤΙΤΛΟΣ	Η Επίδραση του Περιβάλλοντος στη Νεανική Παραβατικότητα: Παράγοντες και Τρόποι Αντιμετώπισης	
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	Η νεανική παραβατικότητα αποτελεί ένα σύνθετο κοινωνικό φαινόμενο που απασχολεί έντονα την επιστημονική κοινότητα και την κοινωνία. Οι νέοι που μεγαλώνουν σε ασταθή οικογενειακά και κοινωνικά περιβάλλοντα φαίνεται να έχουν αυξημένες πιθανότητες ανάπτυξης αντικοινωνικών και παραβατικών συμπεριφορών. Παρά τις διαφορετικές απόψεις σχετικά με τις αιτίες του φαινομένου, είναι αναμφισβήτητο ότι η οικογένεια, το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο και οι εκπαιδευτικές εμπειρίες παίζουν καθοριστικό ρόλο. Στο παρόν άρθρο θα αναλύσουμε τους παράγοντες που οδηγούν στη νεανική παραβατικότητα, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους το οικογενειακό και το σχολικό περιβάλλον μπορούν να συμβάλουν στην πρόληψη και την αντιμετώπισή της.	
ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ	Α΄ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ σε μία §	Οικογενειακό περιβάλλον: Δυσλειτουργικές οικογένειες ή οικογένειες με εσωτερική αστάθεια. Έλλειψη υγιών προτύπων συμπεριφοράς. Αντικοινωνικές ή νοσηρές σχέσεις εντός της οικογενειακής μονάδας. Κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο: Παλιότερα συνδέθηκε με τη φτώχεια και την εργατική τάξη. Σήμερα αναγνωρίζεται πως η παραβατικότητα εμφανίζεται και στη μεσαία τάξη. Εκπαιδευτικές εμπειρίες: Ανεπαρκής ή δυσλειτουργική σχολική υποστήριξη. Έλλειψη κινήτρων και θετικών ευκαιριών εντός του σχολικού περιβάλλοντος.
	Β΄ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ σε 2 §	Οικογενειακό περιβάλλον: Ενίσχυση της οικογενειακής σταθερότητας: Παροχή συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης στις οικογένειες. Εκπαίδευση γονέων για την καλλιέργεια υγιών προτύπων και αξιών. Πρόωθηση θετικών σχέσεων: Δημιουργία ουσιαστικής επικοινωνίας μεταξύ γονέων και παιδιών. Συμμετοχή σε δραστηριότητες που ενισχύουν τη συναισθηματική σύνδεση. Αναγνώριση και διαχείριση προβλημάτων: Έγκαιρη παρέμβαση σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας ή παραμέλησης. Παροχή υποστήριξης σε μονογονεϊκές οικογένειες ή οικογένειες με έντονα προβλήματα. Σχολικό περιβάλλον:

	<p><u>Καλλιέργεια θετικού κλίματος:</u> Προώθηση συμπεριληπτικής και υποστηρικτικής κουλτούρας στο σχολείο. Ανάπτυξη διαπροσωπικών δεξιοτήτων μέσω ομαδικών δραστηριοτήτων.</p> <p><u>Πρόληψη και έγκαιρη παρέμβαση:</u> Συνεργασία με ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς. Εντοπισμός παιδιών με δυσκολίες και παροχή εξατομικευμένης υποστήριξης.</p> <p><u>Εκπαιδευτικά προγράμματα:</u> Ενίσχυση της συναισθηματικής νοημοσύνης μέσω εξειδικευμένων προγραμμάτων. Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τη συνεργασία, την ενσυναίσθηση και την αυτορρύθμιση.</p> <p><u>Συνεργασία με την οικογένεια:</u> Διοργάνωση σεμιναρίων για γονείς με στόχο την ευαισθητοποίησή τους. Στενή συνεργασία σχολείου και οικογένειας για την αντιμετώπιση συμπεριφορικών προβλημάτων.</p>
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	<p>Η νεανική παραβατικότητα δεν είναι απλώς ένα ζήτημα συμπεριφοράς, αλλά μια αντανάκλαση των κοινωνικών και οικογενειακών συνθηκών που επηρεάζουν τους νέους. Η πρόληψη και η αντιμετώπιση του φαινομένου απαιτούν συντονισμένες προσπάθειες από την οικογένεια, το σχολείο και την ευρύτερη κοινωνία. Μέσα από την ενίσχυση της επικοινωνίας, την καλλιέργεια υγιών προτύπων και την παροχή υποστήριξης σε ευάλωτες ομάδες, μπορούμε να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις για μια κοινωνία όπου οι νέοι θα έχουν τις ευκαιρίες και τα εφόδια να εξελιχθούν σε υγιείς και υπεύθυνους πολίτες.</p>
ΥΠΟΓΡΑΦΗ	όνομα

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

A. Ο κυρίαρχος χρόνος του αποσπάσματος είναι ο Παρατατικός, εφόσον ο αφηγητής αναφέρεται σε γεγονότα που συνέβαιναν στο παρελθόν και είχαν διάρκεια π.χ. «Εμένα, μ' αγαπούσε ιδιαίτερα, γιατί της έκανα όλα τα θελήματα» και επαναληψιμότητα «Ερχονταν ταχτικά στο χωριό, κυρίως το χειμώνα, κι έβγαινε για κυνήγι.», ενώ, παράλληλα, το ύφος καθίσταται ζωντανό και νοσταλγικό. (μονάδες 10)

B. Περιγραφή εντοπίζεται στο χωριό: «Ήταν ψηλός και γεμάτος, με επιβλητικό παράστημα και αρχοντική περπατησιά. Είχε μεγάλο πρόσωπο, λίγο παχουλό και καλοσυνάτο. Ομορφάντρας. Τα πλούσια μαλλιά του, χτενισμένα πίσω ολόισια μ' ένα ελαφρό γκρι στους κροτάφους, του έδιναν ύφος μεγαλοεπιχειρηματία.». Μέσω της περιγραφής το ύφος καθίσταται ζωντανό και παραστατικό, ενώ, παράλληλα, δίνεται η ευκαιρία στον αναγνώστη να δημιουργήσει νοερά εικόνες που τον βοηθούν να κατανοήσει καλύτερα όσα αναφέρονται. (μονάδες 10)

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ο/η μαθητής/μαθήτρια, με αφορμή το Κείμενο 2, αναμένεται να:

- σχολιάσει και ερμηνεύσει τη στάση και την επιμονή της μητέρας και των συγγενών, προκειμένου ο κυρ-Γιώργης να αλλάξει άποψη (και να παντρευτεί)
- αναπτύξει την αναγνωστική του ανταπόκριση, συνδέοντας την άρνηση του γιου να υποταχθεί στις επιθυμίες και τις αντιδράσεις του κοινωνικού συνόλου και να παντρευτεί σε σχέση με το σήμερα
- αναφερθεί στη γονεϊκή προσπάθεια, εδώ της μητέρας - ή και εν γένει των συγγενικών προσώπων - να επηρεάζουν τους νέους στη λήψη σοβαρών αποφάσεων που αφορούν τη ζωή τους και το μέλλον τους
- αναδείξει τις προσπάθειες της μητέρας να ανταποκριθεί μόνη της (λόγω του θανάτου του «άτυχου» άντρα της) στις ανάγκες της οικογένειάς της και την προστασία των παιδιών της από αντικοινωνικές συμπεριφορές (για να γίνουν σήμερα όλοι τους νοικοκυραίοι)
- τηρήσει για την ερμηνευτική του/της προσέγγιση το όριο των 100-150 λέξεων.

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται στο β' σκέλος αυτού του θέματος θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/τεκμηριωθεί με στοιχεία/χωριά του κειμένου και χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο ή να μην αξιολογεί τον χωροχρόνο που εξελίσσονται τα γεγονότα.

Ενδεικτική απάντηση:

Η αντίδραση της μητέρας στην άρνηση του γιου της να παντρευτεί αντανακλά τα στερεότυπα της εποχής εκείνης για τον άνδρα και τον θεσμό του γάμου. Στο παρελθόν, η οικογένεια και ο γάμος αντιμετωπιζόνταν ως ουσιώδεις στοιχεία της κοινωνικής δομής και η παντρεία θεωρείτο σχεδόν υποχρεωτική για τους άνδρες ως μέσο διατήρησης της κοινωνικής συνοχής και μετάδοσης της περιουσίας. Η μητέρα, ανησυχώντας για την κοινωνική και οικονομική σταθερότητα του γιου της, καθώς και για τη διασφάλιση της συνέχειας της οικογένειας, πιθανώς ένιωθε πίεση να τον πείσει να παντρευτεί.

Μπορώ να κατανοήσω τον προβληματισμό και την ανησυχία της μητέρας με βάση τις κοινωνικές προσδοκίες εκείνης της εποχής, ωστόσο, διαφωνώ με την άποψη αυτή, καθώς οι σύγχρονες κοινωνίες εκτιμούν περισσότερο την ατομική επιλογή και την προσωπική ευημερία. Σήμερα, η ανεξαρτησία και η προσωπική ανάπτυξη έχουν μεγαλύτερη αξία, και οι αποφάσεις για γάμο βασίζονται περισσότερο σε αισθήματα αμοιβαίας αγάπης και σεβασμού, παρά σε κοινωνικές προσδοκίες ή οικονομικές ανάγκες.

«Το/τα θέμα/τα προέρχεται και αντλήθηκε/αν από την πλατφόρμα της Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας που αναπτύχθηκε (MIS5070818-Τράπεζα θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Γενικό Λύκειο-ΕΠΑΛ) και είναι διαδικτυακά στο δικτυακό τόπο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.) στη διεύθυνση (<http://iep.edu.gr/el/trapeza-thematon-arkiki-selida>)».